

ОДНОДНІВКА " Б У Г У " - ЖОВТЕНЬ 1947 р.

ПІД ПРАПОРАМИ У П А.

В жовтні 1947 року минуло п'ять літ з того моменту, як на Поліссю почали творитися перші відділи Української Повстанчої Армії. День 14 жовтня, день козацького свята Покрови, проголошеного днем Свята УПА. Учасники української вивольно-революційної боротьби урочисто святкували цей день, день, в якому відродилася нова збройна сила українського народу і його сини станули на захист своєї Батьківщини. Під бойовими прапорами УПА виконували вони Нову Дібу історії України, щоби передати грядучим поколінням героїський міт, виростити на крові впадших Борців нові лави воїнів Української Революції, а теперішнім борцям додати сили для дальшого змагу і віри в остаточно **п е р е м о г у** в Нових Визвольних Змаганнях.

В ту славу річницю командування "Бугу" видає свою односторонню - "Літопис УПА", де поміщуємо спомини учасників цієї боротьби, в більшості ніде ще не друкованих. В цих споминах багато недомогань, але в них **п р а в д а**, про яку пишуть ті, що самі брали участь в поодиноких боях чи сутичках з окупантами.

Хай же ця мала збірка споминів буде вінком на могилу тих, що в лавах УПА за Батьківщину життя віддали...

Редакція.

ВІДДИ І КОМАНДИРИ УПА, ЧЛЕНИ РЕВОЛЮЦІЙНО-ВИЗВОЛЬНОГО ПІДПІЛЛЯ!

Минає п'ять літ з того часу, як члени Організації Українських Націоналістів Остап почав на Поліссі організувати збройні групи для боротьби з окупантами України. Маленькі ці групки, борючися рівночасно з німцями і з більшовицькими партизанами дали початок новим формам визвольно-революційного руху - Українській Повстанчій Армії. Через кілька місяців рух цей поширився на ціле Полісся, Волинь, Галичину та більшу частину Правобережжя. Цілий 1943 рік та перша половина 1944 р. ознаменовані боротьбою УПА на два фронти. На протинімецькому фронті добилася УПА повного припинення вивозу українського населення на роботи в Німеччину, та унеможливила господарське пограбування народу. На протибільшовицькому фронті УПА не допустила до заливу українських теренів більшовицькою партизанкою. Ніхто інший, як саме УПА, в цілому ряді переможних боїв розбила горди сталінських Гунів, що нестримано пересувалися з північного-сходу на півдні Європи.

В другій половині 1944 р. всі українські землі опинилися вже під більшовицькою окупацією. Почався новий період боротьби УПА за "бути чи не бути" українському народові. Перша спроба, фізично винищити український народ, кинувши його в передові лави імперіялістичних фронтів, окупантові не повелася. За закликм революційного підпілля, під охороною УПА, українському мужеському елементові вдалося оминати заглади. Не вдалося також окупантові вигнати українське населення на нові каторні роботи в СРСР. Бачучи політично-бойові успіхи УПА, та симпатії українського народу по її боці, не поважився окупант ще й до сьогодні провести повного економічного пограбування народу шляхом загнання селянства в сталінські колгоспи.

Український повстанець зі зброєю в руках боронив Західних Окраїн Українських Земель перед заливом польськими імперіялістичними боївками ще в 1944 р., а згодом став в обороні населення тих земель перед насильним вивезенням. Понад два роки йшла нерівна боротьба УПА з більшовиками і їх польськими наймитами на Західних Окраїнах Українських Земель, а український повстанець остався там ще навіть тоді, коли останнього українця звидіти насильно вивезено, а вся та земля перемінилася в немешкані пустарі.

Безстрашні командири і бійці УПА виписали на її прапорах ряд бойових чинів, що золотими буквами запишуться в історії української зброї. Караюча рука бійця УПА досягла навіть найчільніших представників окупанта, як от шефа штабу СА Люде, командувача "І-им Українським Фронтом" Ватутіна, чи заступника міністра збройних сил Польщі Свєрчевського. Відділи УПА неоднократно здобували ворожі районні центри, вривалися в обласні центри, далекими рейдами промірювали рідні й чужі землі, засідками й наскоками турбували ворогів та не давали йому можливості реалізувати плянів нищення українського народу. Імена Грегота-Рівуна, Яструба, Ясеня, Сторчана, Прута, Коники, Перемоги, Хруна, понесли славу української зброї поза межі України.

Та і в політичному відношенні за УПА великі здобутки. Реалізуючи клич "воля народам і людині" вона вже в 1944 організує національні відділи азербайджанців, грузинів, казахів і інших поневолених Москвою народів до боротьби за повалення Кремля і створення самостійних держав усіх народів Сходу. За її ініціативою відбулася в листопаді 1943 р. І Конференція Поневолених Народів. За почином УПА об'єдналися всі українські самостійницькі партії створили Українську Головну Визвольну Раду, що від 1944 кермує в краю і закордоном цілістю боротьби за УССР. Рейди УПА в Польщу і Словаччину придбали поневоленим народам нові лави союзників з числа поляків і словаків.

Успіхи, яких добилася УПА далеко перейшли всі сподівання, які покладали на неї Українська Головна Визвольна Рада на весь український народ. А добилася УПА тих успіхів в умовах, яких дотепер не знала історія людства.

Бійці і командири УПА! Ви, що сьогодні в відділах боретеся проти більшовиків і Ви, що поповнили ряди революційно-визвольного підпілля! Будьте свідомі, що п'ятирічна героїчна боротьба УПА визвольно-революційного підпілля, - це найбільш героїчна боротьба доба в історії України! Знайте, що такої героїчної доби взагалі не знає історія людства! В тінь пішли прославлені герої Тернопілля! На героїзмі УПА і визвольно-революційного підпілля будуть виховуватися нові українські покоління. Боець УПА, український революціонер заступлять місце мужнього спартапця в історії людства. То ж свідомі будьте тої великої доби, в якій Вам довелося жити і не посороміть повстанської слави, як не посоромили ті, що вже від нас відійшли.

В нинішній святковий день УПА гордо погляньте на проминулі п'ять літ і в пошану спомяніть всіх, що святою свого життя викували ту Нову Добу. В нинішній святковий день УПА з гордим чолом глядіть у майбутнє, що завершить Нові Визвольні Змагання - П о б і д о ю.

Хай живе Українська Головна Визвольна Рада!

Вічна слава Героям, що Вкраїні віддали своє життя!

/ - / Ген.Тарає Чупринка
Головний Командир У П А

В ПЯТІ РОКОВИНИ БОРОТЬБИ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНЧОЇ АРМІЇ.

П'ять років тому назад в жовтні 1942 р.почали організуватися перші збройні відділи до боротьби з окупантами України. Вони згодом оформилися в єдину Українську Повстанчу Армію, щоб успішніше продовжувати боротьбу за побудову Української Самостійної Соборної Держави, щоб успішніше обороняти народ перед терором і грабунком гітлерівських окупантів і банд сталінської партизанки.

Від того моменту вороги знову почули могутню мову української зброї, мову, що єдино їм зрозуміла і єдино для них переконлива. Від того моменту окупантам доводиться дошкульно відчувати таки на собі, що за їхні звірства і грабунки є кому їх карати, і то карати міцно, карати безпощадно.

Грімкою луною покотилася по Україні перша слава про УПА. Ввесь народ радів кожним найдрібнішим її успіхом. Ввесь народ прислухувався до могутнього гомону відродженої української зброї. І цей гомін полонив його. Народ відчув свою велику, сковану окупантом силу. Він горнеться до УПА. Скоро зростає її ряди. Вони постійно поповнюються тими, які хочуть зо зброєю в руках мститися за кривди народу і боротися за Українську Самостійні Со-
борну Державу.

УПА виходить поза межі Полісся і швидко поширюється по інших землях України. За короткий час УПА виросла в поважну силу, яка цілком звільнила від гітлерівців Полісся, Волинь і закріпилася в Карпатах.

А коли на заміну гітлерівським загарбникам на Україну прийшли знову російсько-більшевицькі імперіялісти, УПА сміло поставила чоло і тим окупантам. З неослабле-

ною завзятістю вона продовжує і далі, в нових умовах, боротися за свої великі цілі повного національного і соціального визволення України.

Славний шлях пройшла УПА від 14 жовтня 1942р. Проводячи сьогодні перше своє свято, УПА підходить до нього з величезними досягненнями і успіхами. П'ять років її боротьби записані золотими буквами в її історії. Саме ці п'ять років героїчної боротьби УПАпосунули значно наперед справу побудови Української Самостійної Соборної Держави і приблизили день нашої остаточної перемоги. Боротьба УПА змобілізувала довкола її великих ідей якнайширші народні маси. В лавах УПА загартувалися кадри безстрашних борців за визволення України. Пять років її боротьби - це неперевершений вклад в скарбницю наших збройних традицій. УПА сміло може сказати сьогодні про себе, що свої обов'язки на протязі цих п'ятьох років вона виконала цілковито, виконала з честю, гідною свого великого народу.

Разом з Українською Повстанчою Армією проводить її в велике свято й український народ. Він гордий своєю УПА, відмічає її п'яті роковини з почуттям великої любови до УПА і вдячності їй, і має він чого любити її. Адже ж він виростив її, він виPLEкав її, він послав до її лав своїх найкращих синів і дочок, він зв'язав із нею свої найглибші надії і сподівання. І має він за що дякувати своїй рідній Українській Повстанчій Армії. Чимже ж він був би без неї? Хто б знав про нього? Хто б карав окупантів за їх злочини, доконані над ним? До чого доходи-
ла б зухвалість і розбещеність окупантів, коли б не було кому карати за їхні злочини?

Це ж УПА зірвала на значній частині України вивіз української молоді на каторжні роботи до Німеччини. Це ж вона масово, цілими поїздами звільнювала цю молодь коли українські работоргівці відправляли її в гітлерівську неволю. Це ж вона обороняла населення перед терором дикого гестапо, перед жорстоким грабунком гітлерівських лядвиртів. Вона криваво відіместилася гітлерівцям за попалені волинські села, за розстріляних і повішених в Києві, Львові, Рівному, Станиславові, Черкові, за жертви крематорій Осьвенціма, за смерть Мирона - Орлика, Климова. Легенди УПА також подала населенню надійний захист перед бандами горезвісної сталінської Грабпартизанки.

А хто ж, як не УПА охороняла величезне число українських чоловіків перед їхнім знищенням на фронтах? Це ж

Ще вона закликала їх не йти до окупантських армій, не давати своїх голів за імперіялістичні цілі Гітлера і Сталіна. Хто ж, як не УПА цілковито зірвала в Західній Україні намагання сталінських окупантів масово вивозити робітників на такі ж як і гітлерівські, каторжні роботи в Донбас, на Урал, Кузбас? Кому ж, як не УПА треба завдячувати такий стан, що в Західній Україні ще до сьогодні не заведено колгоспів, що населення unikнуло голоду? Що сталінські окупанти виробляли б з народом, коли б не було УПА, вистарчить поглянути на ті терени, де нема жодної боротьби, або хоч там, де УПА діє слабо. Єдиною обороною населення перед терором мвд і мго є власне УПА. Вона завжди є з народом, вона весь час обороняла і обороняє його.

УПА подавала всебучну підтримку та захист нашим братам на землях на захід від лінії Керзона у їхній боротьбі проти варварського переселення, коли ці землі сталінські імперіялісти продали своїм польським агентам. Українське населення цих земель ніколи не забуде, як віддано УПА обороняла його перед польсько-більшевицьким терором.

А скільки слави примножила УПА українському народові, які позиції вона йому завойовала серед інших народів!

Ще перед гітлерівської окупації УПА провела величезну роботу ~~в~~ між полоненими народами ССР: білорусами, грузинами, азербайджанцями, татарами, узбеками, казахами туркменами і іншими, що їх військові дії кинули на Україну. Вислідом цієї роботи були національні відділи цих народів, створені при УПА, була Перша Конференція Поневоленних Народів Сходу Європи і Азії, що відбулася в м-ці листопаді 1943 р.

Вдалі рейди, що їх відбула УПА підчас другої большевицької окупації на Білорусь, у Польщу, Словаччину, широко рознесла славу про героїчну визвольну боротьбу українського народу. Зокрема два рейди на Словаччину осінню 1945 р. і весною 1946 р. голосним відгомном відбилися в цілому світі. Рейди стали не тільки доказом сили УПА, вони також яскраво підтвердили ту велику прихильність і ту пошану, що ними тішиться УПА серед інших народів. Нпр., осінню 1945 р. населення Словаччини вперше зустрілося з українськими повстанцями, але вони приймали цих хоробрих воїнів, що прийшли до нього аж спід Станіслава, як найдорожчих своїх гостей.

Сьогодні про УПА знає цілий світ. Боротьба УПА здобула нам друзів серед усіх волелюбних народів світу.

Говорити, отже, що УПА принесла багато слави українському народові серед інших народів, це значить, говори-

кому народові серед інших народів, це значить, говорити замало. На цьому відтинкові УПА перш усього внесла величезний політичний вклад у велику справу єднання народів для спільної боротьби як проти гітлерівських, так і проти сталінських імперіялістів. УПА внесла великий вклад в справу творення єдиного фронту народів поневолених і загрожених російсько-більшевицьким імперіялізмом. Від Першої Конференції Поневолених Народів у 1943 р. ми пройшли шлях, що завершився утворенням Антибільшевицького Блоку Народів /АБН/ у 1946 р. і в цьому заслуга УПА велика.

Не диво, отже, що УПА викликала і викликає стільки люти і злоби в наших ворогів. Не диво, отже, що вони намагалися і намагаються знищити її за всяку ціну. Пригадаймо скільки зусиль доклали гітлерівці, щоб у зародку здушити УПА. Але досягнули те, що УПА росла з кожним днем на їх же такі очах. А як тепер скажені і бісяться Сталіні! Що стільки не робить він у напрямі ліквідації повстанського руху на Україні! Та все даремно: не помагають ні великі військові операції, ні постійні облави, ні дикий терор щодо населення.

Сталінські окупанти думали всякими "зверненнями" морально розкласти УПА та глибоко розчарувалися. В лавах УПА вирости і виховалися борці, з такою сильною мораллю, якої ворогові не зламати. Бійці і командири УПА не вміють капітулювати, вони не знають, що таке здатися ворогові. Без жодного наказу, керуючись тільки національною і повстанською честю, вони воліють самі собі заподіяти смерть, ніж перейти до ворога. Таким масовим героїзмом як в УПА не може похвалитися ні один народ в світі, такого героїзму не було досі в історії. То ж зрозуміло, що всі большевицькі "звернення", "накази" не мали жодного успіху. На них зловилися лише деякі окремі одиниці.

Відмічуючи успіхи УПА, ми мусимо виразно сказати собі, що ці успіхи УПА здобула серед наймовірніших труднощів. Адже ж УПА вважала і вважала проти себе величезну перевагу ворога і в людях, і в техніці. До того вона бореться вже більше як два роки в мирній обстановці, коли ворог не має вже жодних військових фронтів. Успіхи УПА окуплені кров'ю, окуплені дорогоцінними жертвами її бійців і командирів. В боротьбі згинули такі видатні її командири, як перший командир УПА - Клим-Савур, Шеф Головного Штабу УПА - Пербийніс, командуючий великим боем під Гурбами на Волині - Ясень, прославлений командир Сіроманців - Яструб, хоробрий командир повстанських відділів на Вінниччині і Кам'янець-Подільщині - Саблюк, неустрашимий командир - Пере-

Григорій Мога, Герой Чорного Лісу - Різун-Грегит, командир першого рейду на Словаччину - Прут, Герой наступу на польсько-більшовицьке кубло - Вірчу - Коник, командир Днеської Школи "Олені" - Поль і інші.

Ми свідомі тих утрат, що їх понесла УПА. Ми болямо цими жертвами, але ці жертви не можуть ні залякувати, ні зневірити нас. Ми ж знаємо, що тільки жертвами можна здобути Волю. Ми знаємо, що тільки через боротьбу, а тим самим через жертви, веде шлях до визволення України. Саме життя навчило нас бачити різницю між тими, що гинуть по-рабськи стоптані ворогом, і тими, що гинуть в боротьбі за Україну. Тих, що згинули за інтереси окупантів на фронтах, тих, що вмерли від голоду, - більше, але їхня смерть без значення для справи визволення України. Зате смерть тих, що впали в боротьбі з окупантами, - це животнова смерть, вона кличе до дальшої боротьби, вона наближує день нашого визволення.

Крім цього, всі ми добре знаємо, що втрати ворога багато разів більші за втрати УПА. У кожному бою окупантів завжди гинуло і гине далеко більше, ніж повстанців. До цілком рідких належать бої, щоб було навпаки.

Цей факт не раз дивував нас самих. Він ще більше дивував і дивує як наших ворогів, так і наших друзів. Вони не раз ставлять перед собою питання: в чому ж сила УПА, що дозволяє їй так успішно боротися, і то проти таких імперіалістичних потуг як гітлерівська Німеччина, а зараз більшовицький СРСР. Всі при тому знають, що УПА не користується жодною чужою допомогою, що вона бореться виключно своїми власними силами.

Що є джерелом сили УПА, не менше повинні бути свідомі і ми самі. Отже, сила УПА в тому, що вона чисто народна армія, що вона вийшла з народу і бореться за його найжиттєвіші інтереси - за його визволення і за побудову Української Самостійної Соборної Держави. Сила УПА в тому, що її підтримує народ, що разом з нею бореться весь народ. Сила УПА в її мужності, стійкості і героїзмі її бійців і командирів. Сила УПА в її вмідій партизанській тактиці. Ось що зумовило успіхи УПА, ось що дозволило їй вести нерівну боротьбу на протязі минулих п'яти років. Вшановуючи з почуттям гордості п'яті роковин героїчної боротьби УПА, ми утверджуємося в нашій вірності в творчій здібності українського народу, в неминучості його перемоги. Народ, що видав зі себе таку армію як УПА, може сміло дивитися на своє майбутнє, може бути впевнений, що він

свою державу здобуде.

ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНЬСЬКА ПОВСТАНЧА АРМІЯ!
ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНЬСЬКА ГОЛОВНА ВИЗВОЛЬНА РАДА, ЩО КЕРУЄ ВИЗВОЛЬНОЮ БОРОТЬБОЮ УКРАЇНЬСЬКОГО НАРОДУ!
ХАЙ ЖИВЕ ОРГАНІЗАТОР ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНЬСЬКОГО НАРОДУ - ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНЬСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ І ЇЇ КЕРІВНИК СТЕПАН БАНДЕРА!
ХАЙ ЖИВЕ ГОЛОВНИЙ КОМАНДИР УПА ГЕНЕРАЛ ТАРАС ЧУПРИНКА
ВІЧНА СЛАВА ВІЙЦЯМ І КОМАНДИРАМ УПА, ЩО ЗАГИНУЛИ В БОРОТЬБІ З ОКУПАНТАМИ!

В.Пачовський.

ГИМН БЕЗСМЕРТНОЇ БАТАВИ

/Марш УПА - Захід/

Ми лицарі без жаху і без смерти,
На злочин світа станем без ваги,
Ми присяглися долю переперти,
Роздерти присуд смерти ваш, боги!
Роздерли Україну ви на чверти,
Безсмертну душу вперли в ланцюги,
Та ми зродились, щоб за неї вмерти,
Роздерти присуд смерти ваш, боги!
Нас не злякають танки ні канони,
Ми славим правду, Бога, новий світ,
Вас прокляли упавші мільйони,
На мєсть нас гонить кров їх з роду в рід.
Народ безсмертний переможе в бою
І встане месник із кривавих мук,
За нами встане лавою страшною
Мільйон мільйонів мускулястих рук!
Здвигнем з заліза, з крові, із завзяття
Державу від Дунайця по Кавказ.
Ми лицарі, що скинемо прокляття,
За смерть ми смертю покараєм вас.

НЕХАЙ ВІЧНА БУДЕ СЛАВА, ЩО ПРЕЗ ШАВЛИ МАЄМ ПРАВА І

ВІДЗНАЧЕННЯ

Постановами Української Головної Визвольної Ради та наказами Командування УПА нагороджаємо Хрестами Заслуг таких воїнів УПА та цивільних осіб - учасників української національно-визвольної революційної боротьби з терену Военної Округи "Вороний":

Золотим Хрестом Бойової Заслуги 1-ої класи

1. сотника **ЦЕРЕМОГУ**

Золотим Хрестом Бойової Заслуги II-ої класи

1. Полковника ВОРОНОГО	4. ст.вістуну КАРМЕЛЮКА
2. поручника КВУТКА	5. ст.вістуну ТАРАНА
3. хорунжого ОРЛИКА	

Золотим Хрестом Заслуги

1. Золотаря	2. майора БАТЮГУ

Срібним Хрестом Заслуги

1. поручника **ІГОРЯ /пвх/**

Срібним Хрестом Бойової Заслуги I-ої класи

1. сотника ГОРНИЯ	4. ст.вістуну АТАКУ
2. поручника ІГОРЯ	5. булавного ОРНА /СВ/
3. хорунжого ГЛУХОВО	6. УЛЯНУ /УЧХ/

Срібним Хрестом Бойової Заслуги II-ої класи

1. поручника ПАВЛЕНКА	3. ст.стр. СКОРОГО
2. хорунжого СИВОГО	4. хорунжого ВІЯ

Бронзовим Хрестом Бойової Заслуги

1. ст.гіст. ШЕПЕЛЯ /СВ/	7. ст.бул. НУМЕРА II
2. ст.віст. СКРЕГУЛЬЦЯ /СВ/	8. вістуну КРУКА /орг./
3. булавного БІСА /СВ/	9. ст.булавн. ПРИКРОГО /ОБ/
4. булавного ЗОРА /СВ/	10. ст.бул. ПУГАЧА
5. булавного КОБЗАРЯ /орг./	11. булавного САВКУ /ОБ/
6. ст.бул. НУМЕРА I	12. булавного АНДРІЙКА /ОБ/

13. хорунжого КІРАМА	16. булавн. СЛАВКА /ОБ/
14. ст.віст. ЯРЕНКА /СВ/	17. ст.віст. ТРОЯНА /орг./
15. ст.віст. НЕГОЛОД /СВ/	18. ст.бул. АМОСА

Похвалою

1. Березу /орг./	6. булавного Заяця
2. ст.віст. Запорожця /орг./	7. булавного Бистрого /ОБ/
3. булавного Медведя /СУЗ/	8. булавного Таралона
4. булавного Підростая	9. булавного Щура
5. булавного ЗУБА /СУЗ/	10. булавного Ворона /ОБ/
	11. ст.бул. Комаря
	12. булавного Тигра /ОБ/

Вирізненням

1. булавного Чигирина /ОБ/	14. ст.віст. Ігоря /ОБ/
2. булавного Зозулю /ОБ/	15. булавного Кобзаря
3. ст.віст. Морова /ОБ/	16. ст.віст. Дуная /ОБ/
4. булавного Авантуру /ОБ/	17. ст.бул. Осипа /ОБ/
5. ст.бул. Врка /ОБ/	18. ст.віст. Чумака /ОБ/
6. вістуну Ромця /ОБ/	19. ст.віст. Купчика /орг./
7. стрільця Січного /орг./	20. булавного Цигана
8. ст.віст. Золотаренка /СВ/	21. вістуну Вігна /СВ/
9. ст.віст. Подачного /СВ/	22. булавного Рака /ОБ/
10. ст.віст. Волоска /СВ/	23. булавного Горського /ОБ/
11. ст.віст. Карого /СВ/	24. ст.віст. Орленка
12. ст.віст. Корча /СВ/	25. бул. Граба
13. ст.віст. Шубого /СВ/	26. булавного Явора /СВ/

СЛАВА НЕ ПОЛЯЖЕ,
НЕ ПОЛЯЖЕ, А РОЗКАЖЕ
ЩО ДІЯЛОСЬ В СВІТІ,
ЧИЯ ПРАВДА, ЧИЯ КРИВДА,
І ЧИЙ МІ ДІТИ.

/Т.Шевченко/

ТОГО ЖЕ ДРЕВА ЄСТЕ ВІТВИ І ХРАБРИХ ВОІНОВ СИНОВЕ, ПОКА-
ЖІТЕ МУЖЕСТВО !

/Б.Хмельницький/

когого раєту, чернявці, кубалецький українець і представив
воя командиром отряда ім. Чапаєва. З ним в товаристві,
приїхав новона-ленінградець, старший літами блондин
і представився політ-комісаром згаданого отряда. Через
кілька хвилин до нашого гурту під'їхало дві повозки, на
яких сиділо по чотирьох більшовиків, і одному з них зго-
лосив в-р отряда про стан, який заіснував. Перед цими
новиник-р отряда жинне добре "тягнувся". Отже, було вид-
но, що чвірка, яка приїхала, це були високо поставлені
особи. Один з тих чотирьох підійшов до нас і забурмотів:
"Ви є Нісок, да, а почему не побілі немцов, на вишнере-
валі заводі!" Все стало ясним: - про нас все точно знали
/Згадана група, примусове змобілізована німцями, стояла
якийсь час на Подієєв, і роззброївши німців, рушила в
дорогу "до своїх", до УПА - прим.ред./... Нам з-мієця,
остро, запропонували вернути три км. взад до штабу, зга-
тих зброю, а нізміє - "все будете в месте работать",
при чім іронічно підсміхалися...

Ленінградець "снівав" нам про рух пролетаріату в сві-
ті, про подвиги Тіта, партізанів в Польщі ітд.

К-р отряда з'ясував яке становище займе Україна в
майбутньому. Виразно було видно незвичайно хитрі стежки
більшовицької пропаганди, навіть згадали про релігій
в СССР. Часом, обіаче, доходило до того, що цей, якому
к-р отряда згохонував нас, попереджував, що якщо хочемо
можемо зайняти бо-ові становища і починати "дратса", хоч
він бачить, що наша група ударна.

Ми були оточені щільним перстенем і здавалось, що
нема права нікому вийти звідси цілим. Та ми стараніє
допроводити до того, щоб - заки буде останній розігран
- осталося якнайменше часу до вечора. Дурили в собі на-
дії, що може хоч дехто вийде живим і про все розкаже.

Москвичі у відношенні до нас стояли твердо, бо й доб-
ре почувалися. Вони говорили: "Тетнічево, что ваша гру-
па ударная, а канец канцов до одного подохнете. Вас
ке человек 40, а нас 300, вот і результат". Виходило
правда за їх словами.

Ми в розговорах сходили на різні теми, та все було
аж надто ясно...

В цьому отряді, як і в інших, світило дійсно облич-
чя більшовизму. Відношення і перекликування, як звичай-
но, що друге слово по "матушці", багато венерично хвє-
рих, боєих, обдертих та коростявих. Набоїв в крісах у
декого по 15, а в декого навіть по 10 штук. Командний

склад переважно російський, а решта - ціла мішанина
націй більшовицького катла. Були і жінки, головню жидів-
ки...

В часі розмови до мене підійшов зовсім боєий кацап-
чуб, став зовсім близько мене та почав скрито "міряти"
мої добрі чоботи, на моїх, це живих ногах... Отже були
преденсії чуті себе "деце ображенні".

В загальному, більшовицька наша дрякала, до края пе-
рекучена продовжуваннями розмовами їхніх командирів. Та
їхні командири пусмалися на хитру стежку паєтки, в яку,
два тижні перед нами, понав к-р Кагут зі стодвадцятьма
особами, і який, подібно як ми, добивався до своїх та
пустився на різько переговорів, зі стодвадцятьох зістав-
ся - жинне один, як жиний свідок...

Наші переговори - як нам і не снилось - почалися точ-
но о год. 13-14 і тягнулось вже до год. 18,30. Найбільше
спритним нашим кимкимим був балакуном був командир
Черник. На багате разумні ситуації бадьорий став ціло-
сті. В такій ситуації, іншого виходу, крім рукопашної
різанини не вбачалося, а більшовики на це нерадо збира-
лись ніти.

О год. 17-18 ми заявили, що ріннаємось їхати в їх штаб.
Не тому, щоб змінити і так дурну ситуацію. Як глянути
з боку, то було видно роздратовану групу заїзьських ви-
редків, яка безперервно, з нересердія перекручувалась,
переступавчи - гей би білий медвідь - з ноги на ногу.

Ми під ескортом рушили до штабу. Попереду їхала на
колесах бочка зі спиртм, якого вже немало випили боль-
шевицькі партізани, крадькома перед своїми командирами.
За нас дві повозки, в першій двох більшовиків, де на-пів
примусове впресли сієти к-ра Назара-Кригу, на другій
також двох, а між ними Черник. Оба вони тому рінкиєся
сієти, щоб частинно змінити нашу підготовку до скоку,
але як це мало відбутися вони оба не знали, тільки по-
наши очах вичитували. За повозками їхали наші підводи
з впрягом, а підвода з боеприпасами та кукуметна тача-
ка їхали останніми. Смильський Гуцул та Білий, - який не-
задовге в дорозі, по-геройськи згинув - взяли два чесь-
кі кукумети і, в часі маршу, підійшли під повозки.

В перших кроках провадили нас більшовики під повним
дозором. Більшовики йшли заїзьським табуном, з усіх чо-
трьох сторін. По преєденні кількох метрів, вони, до-
скіть обережно вступилися з правої сторони. Отже, було
зрозумілим, воно буде з лівої сторони. Ми це зразу за-

Мрія

ДОРОГА ДО СВОЇХ
/уривок зі споминів/

Дня 21 липня 1943 р., о год. 20-тій, нас 40 осіб, дуже добре озброєних, з запасним вирядом на кільканадцять пі водах, рушили в дорогу. Азимут показував південь. В кожного серце жваво стукало. Це ж перед нами дорога на південь, на Україну, до своїх, на бокові становища за Рідну державу.

Попереду, на верхових конях, їхала стежа, по боках бічні розшуки, в заді, сівши на кулеметну тачанку, чорний - з темно-синіми як океан очима - Гуцул грав на гітарі. Довга валка підвод везла справну русську кулеметну тачанку, кілька запасних ручних кулеметів, кількадесят крісів, кількадесят тисяч набоїв, два легких міномети з добрим запасом стрілен та різний військовий виряд.

Думки підніптували: - от-от кілька днів і буде ще одна сотня, бо ж є зброя. Хоч дрібна та яка гарна несподіванка тим, які на нас ждуть.

Около півночі стрінулися ми зі стежею большевицьких партизанів. Ми розійшлися з ними "на сухо", вдаючи, що ми рівнож большевицькі партизани, при чому добре говоримо по-русському та "на ходу" частуємо їх спиртом, якого маємо зі собою 300 літрів /бочку на колесах/.

Вже свіжим ранком переправилися ми через ріку Ясьолду де перевозили нас на човнах большевицькі партизани.

Вже днем проїхали ми пустими вулицями зовсім спаленого міста Холмськ. Коні змучено значили числа кілометрів та відпочинків ми не робили жодних, бо старалися чимскорше добитися до лісів зв. "Пословськими".

Багато нам перешкаджало те, по-дорозі стрічалось ряд перешкод для підвод, як: спалені мости, барикади в лісі, ще з війни оставлені, а цього на картах зазначено не було та що гірше, карт ми не мали лише по т.зв. Дніпро-бугевий канал.

Коло полудня, переїжджаючи через маленькі хутори під лісом, нас обстріляв хтось невідомий, зі сторони лісу, посижаючи по нас кілька серій з автоматів. Ми відповіли кількома стрілами з кулемета і на тому наразі скінчилось.

День був наптво парний та млявий. В полудне загоріли підводах осі. Ми були примушені затриматись, щоб намастити осі, нахормити коні та дещо відпочати. Я, з двома стрільцями, зібрав чайник та пустився шукати води, при чому треба було провірити поблизький терен. Не підійшли

Не вадійшли ми більш 100 метрів, як несподівано, в кількох метрах перед нами, появилсь трьох верхівців, та не питаючи нічого, відкрили по нас вогонь з автоматів. Ми відповіли коротким вогнем та повернулись до місця відпочинку. Втім прибігав якийсь дядько, в личаках, білорус, літ около 40, та довідавшись, хто може взяти записку, з якою тривожно носився, вручив її к-ві Назарові. В записці було написано:

"Ви окружені отрядом ім. Чапаєва.
Будем биться, іде мириться?
- Дайте ответ!"

К-р отряда ім. Чапаєва.
/підпів к-ра нечиткий/

Значить, ми окружені.

Ми рішилися піти на переговори з тим, що будемо вдавати поляків з-за Бура, дезертирів німецької армії, яких німці примусово змобілізували. Большевики радо приймали до своїх рядів поляків і поляки мали свої окремі, чисто польські частини.

Подавши дядькові відповідь, к-р Назар-Крига, Черник і я вийшли на стару, війною оставлену доріжину, що була нанесена на карті. Скоро почули ми голос підвод, що зликалися і раптом з-за скруту у віддалі яких 150 метрів, почали виїздити, одна по одній п'ять підвод, на яких сиділо по чотири большевицьких партизанів. Всі були з автоматами. Підводи бігом зближались до нас. Ми вийшли на середину доріжини і дали їм рукою знак задержатися. Большевики, побачивши нас, негайно з підвод зіскочили та нованимали становища. Коні без приказу, самі з-місця стали. Ми почули голос: "так что, не будем кров проливать!", і почали скорою ходою підходити до нас. Хвилину - і здоровкання "здрасуйте" та по привичці потрясення рук, тільки дуже несміле.

Нас обступило цих кільканадцятьох людського походження типів, і почали сипатись прерізного реда запити: "а кто ви?, а откуда идёте, куда идёте, сколько вас, кто командует в бою" і тим подібне. Ми відвідали коротко: "нас стільки, скільки бачите, а командира нам не треба, зараз ми в бою і без командира "берём хорошо" відвідаємо по-русскому та підчеркуємо, що ми поляки.

З нашого гурту, від підвод, почав дехто до нас підходити, а до них рівнож, тільки з тою різницею, що до нас около 30, а до них понад триста. До нас підійшов ближче - як пізніше ми довідалися - 24-річний, нище сере-

примітки, бо наше око і ухо, в той час, були аж надто чулі. Ми, вертавши назад, знали, що у віддалі трьох кілометрів, за рідким грубим лісом є старі артилерійські становина, в яких, без сумніву, мада бути встановлена на нас засідка. Во і немала частина більшовиків подаєсь наперед, що ледки далось нам застріляти. Нарав, к-р Назар-Крига затримав важку і пояснив більшовикам, що муємо напоїти коні, які ще з ночі нічого не пили. До поїмки коней ми забирались досить повільно, що-бу останні розіграш яднайбільше зблизити до вечора. Різно і к-р Назар-Крига, звертаючись до більшовицьких командирів, підвищеним тоном сказав: "Шевке з ми не білі ці. Як знамо, що нас сорок, а нас 300, раз договорились, що ідемо в штаб, то чому нас провадите просто під ескортом? Навже з так боїтеся, чи що? Цими словами він в Іхав більшовицьким командирам на амбіцію. Один з них зараз сказав: "а ну-ка ребята, давайте вперед". Ін цього і треба було, бо впереді Іхав спирт, який ми свідомо передали на повку їх спіку. За хвилину всі більшовики прискорено пігнулись вперед. Та вже не випадком більшовицьким командирам завертати їх назад.

Ми, щоб рятувати ситуацію, рушили важку вперед, вона байдуко тягулась, не турбуючись тим, що в очах, на яких 600 м., конетливо змішались артилерійські становина. Очі напружено стелили впереді, вибираючи догідне місце для смертельного танцю...

Черник, що Іхав на другій повозці, це раз промазливо поглянув на всіх, хто Іхав в-заду. Видавалось йому, що тим одним поглядом зумів він сказати більше, як за час довгих місяців, пройдених у круговороті хоррорної війни.

В той момент заговорив наш кулемет і вилув свої грізні слова ворогам. Двох більшовиків, що Іхав в повозці з Черником, повалились на землю мовчавими. Черник в той час стріляв на передню повозку і спочив на землі. Крім клевету кулеметів нічого не було чути. Коні спочили в ліво і в право, між дерева. З більшовицьких командирів тільки один, к-р отряда, пустив на нас довгу чергу стрілів з автомата і на тому закінчив. Зі сторони отряда, який ішов, яких двісті метрів перед нами, не було ні одного стрілу. Ми на всі сторони відкрили сильний вогонь, не залишич цілих для нас стрілець з міномета. К-р Назар-Крига і Черник жваві і здорові! Підводи з боеприпасами стояли непорушно, бо тут були військові коні, які стрілів не боялись. Ми, збравши підводи з боеприпасами, кулеметну тачанку, пороскидавши від запасних криїв та

кулеметні замки, та провадивши з більшовицькими командирами - давши кожному по десять стрілів - почали відступати в сторону міста Дерогичин. П'ять кілометрів ліса ми пройшли в напрузі та в такому старості, що на чоді вислунали в ногу сім. Небезпечним остався вихід з ліса. Ми думали, що там будуть застави. Та щойно, по кількох пройдених за лісом метрах, на край ліса виїхало кілька більшовицьких танкеток та вистрілявши дві ракети, вернулись в ліс.

День згасав. З півночі затягло непривітною вогкістю. На обрій, одна-по-одній, на віддалі сорока кілометрів, більшовицьким двома ракетами відповідали інші...

- 0 -

Петро Волош-Василенко

Після маршу заснув...

Після маршу заснув... Хтось гукнув: Уставай!...
Я зірвався і вхопився за зброю -
Навкругу чув крик, у риданнях - одчай
Чув всю неблагодарність розбач.

Слав - і синьлась степів голуба тинина,
Раптом гук і ороковлені хмари,
бачу: люди валяють у страху в села...
Хто це! Полонці? геть, татари?!

Хто приїде ція землі черний треміт життя,
Яке ймовля сумній під руїні?
І згадалась вся дійсність проклятого дня,
Унесь море страждань України!

Не з її злом черненим азійським конем
Правнук Батя з рогатом тепче,
І побіду свої торжествує вогнем,
Вславиши трунами нашими племі.

І гукнув тоді з гнівом криві:
- Прощайтесь! Впереді до розплати!
І спіним ми так впереді крізь бурі і сміг
Воронити селомні хаги!...

- 0 -

Крія.

НАСТУП НА МІСТО КАМІНЬ КОПИРСЬКИЙ

... Камінь Копирський - це головна виходова брама в середньому Наддністр'янні, звідки то німці навалилися українцям стріляти, терор та інші свої "блага".

Місяце серпень 1948 р. був дуже напружений, бо німці готувалися провести акції на околиці, ми готувалися до наскоку на німців, а більшовицькі партизани також, старалися нас випередити в тому.

Ми планували провести наступ на Камінь Копирський в дні 10 серпня 1948 р. Наступом командував командир Рудий. Участь в акції брали курінь Назар-Крига, сотня Лисого та сотня Кубіна. 19-го серпня в.р. згадані відділи стояли в одному ліску, віддаленому на 12 км від міста.

Наступ мав відбутися в той спосіб, що в середню міста мала впертися спецгрупа, яка мала знищити або отероризувати "Горку" /часовня міста, де були укріплені німці/, а доїждя тоді мали вдарити згадані відділи, які мали до розпорядженості - одну 75 мм гарматку та тижні міномети.

Загалом, відділи були сильні, зброя та справлені тяжкими боєм.

19-го серпня, надвечером, в.р Рудий зробив збірку та оголосив "хто охотник на спецгрупу" - "хай виступить". Очевидно, завдання було неясне. Вдаритися на "Горку" і знищити або отероризувати німців, це мала там кілька укріплених підземні становина, - це рясно очевидно. Кер Назар-Крига запропонував, щоб спецгрупу створити з тих, які прийшли з ним з Писек. Пропозиція була прийнята як і мала 25-ка виступила та не п'ятьох з інших відділів. Спецгрупу очолив в.р Черник.

Ми мали вперше впертися з "Горкою", а тоді на нас знав, ракетов на парашуті, мали вдарити решта відділів.

Наша група зі добрим терезовим відділом. У нас: чотири кулемети, а решта фішки. В кожного пістоль, штурмові сірники, електричні батарейки, по кілька гранат, по одній чверть-літра бензину, крім того сокири, шпаклі, ножиці до дроту, ракетники.

Все озався перший півець, як ми затримались перед містом. Ми покидали чеботи, носачували їх в траві та дещо відпочали, набираючи сил до так непевного скоку.

Ми підсукулись під місто, до перших хат.

Місто спало. Часте до уха долітали стукоти повітряних криві німецьких стел. Де-не-де долітали голоси п'ятих кімнат. На все між будинками. По двох-трьох переградемося з тієї в тієї, бо місяць, як на зліста, світло як вдень сонічно...

Кілька хвилин і ми під самим "Горком" затримались в тілі кількох верчків. Чуті, як поналив стійковий. Нас кількох, перорубавши дріт, вилзали на "Горку". Де були німці в двоверховому гарно впорядкованому будинку.

Чуті креки стійкового, що оббликався до нас. Все на землі показалося його тіло. Кілька наших здорових рук кинулось на вайловатого німця. Секунда - і німець без одного слова повів на собі вдежку двох наших стрільців. Там він і спочав. За ним глухо показався нехем, що покотився даліше в долину.

Одні з нас повіскакували в німецькі відкриті становина, другі оббликали безземном будинком, де друмала польська поліція, інші входили в середину будинку, де були німці.

В одній з кімнат, де були німці, світилася. То була вартівня. Нашіх трьох спритно відчинили двері. Німці спали на ділках, тільки один кумяв над столом та в куті дримав перекладчик-послєк.

Чуті тихе "руки в гору" і за хвилину наші почали виносити зброю та вилзти 9-ох кімнат, яких замкнуто до воєнни. Німці поводились неслухно як агіята, ці самі, які не над вечером лали та були безборонних половецьких ча.

Декогрі з наших повасвічували електричні батарейки та полісовили їх на стілах, готувалися захенити рівночасно партер та обидва поверхи.

На другому поверсі почувись довгі серії. В той час блиснула вогнем і некалькі ланки вогню зі всіх боків немовиме тунились до стін будинку, де була польська поліція.

Почувись зі всіх сторін стріли, вибухи гранат між поліцієв, біля будинку СД та довкола по місті.

Вікна поліції були були закриті віконницями і сплячі поліцієсти, втративши орієнтації, розривались гранатами - "чесно" гинули за "Нову Еврепу". Тільки один з поліцієстів вискочив через вікно та почав до нас стріляти. Та мав усього п'ять штук набоїв та й тих не зумів вистріляти, бо коротка серія зробила йому "неспо-

діванку" - подіравила леба.

На другому поверсі від гранати вчинився небажаний вогонь, якого не вдалося вгасити.

Навколо "Горки" почулись крики німців, які почали нас обстрілювати. Над нами почав кружляти літак, часто викидаючи зелені ракети.

Настала хвилинка - або здобути, або до одного загинути.

Ми вистрілили червону ракету та наші не віддавалися. Минали хвилини, хлопці залітали потім, зносили скринки боєприпасів, кулемети та інші цінні трофеї. Робота горіла.

По двадцятині з'явих співзвучних хвилинах, зі східної сторони міста, спурхнула на парашути червона ракета і два важкі вибухи сколихнули містом. Це почали "говорити" наші, і повели наступ. Важкі вибухи безперервно новлялись, а поміж ними уривались клокоти кількох десятків кулеметів. Ситуація на "Горці" некріпчалла. Німці, які почали нас обкружати з підніжжя "Горки", відступили, а ті, які були в будинку, почали здаватися, бо примушували їх до того ворога, який очинився на другому поверсі. Вогонь заняв цілий будинок.

Деякі з наших "на ходу" повдягались в новенькі мундурки та повзували чеботи.

Все світало, як на "Горці" з двох будинків осталося два догоряючі вогнища.

Тут ми здобули понад 20 тисяч боєприпасів, п'ять кулеметів, чотири "емпи", понад 100 штук пістолів, 16 машин до писання, чотири радіоприймачі та один надатчик 11 коней зі сідлами, сім мотоциклів, одну легкову машинку, 600 цтн. солі, 500 цтн. муки, 80 цтн. цукру, багато шкіри, мундурів та іншого. Захоплено живими 14 німців та перекидачка-поляка.

До нас прибіг провідник Я. - задиханий, спітканий. Черкнившись кількома словами з к-рем Черником, він підійшов до возівки, де були німці. Німців випроваджено. Видили вони перестрашені...

Провідник Я. спитав їх, чи вони брали участь в акції на село Куртиліси. Відповідь була: "так". Тоді провідник Я. сказав до них кілька слів, дав наказ їх розстріляти. Наказ виконано так: тут, на місці - нехай народ бачить нехай народ знає...

Наша група дістала наказ спустити "Горку", відправити за місто трофеї і там відпочити.

До роботи взялись сотні.

На наказ пров. Я. все рушило лавиною в середню місто, де звели бій з невеликою групою німців.

Щез літак, що цілий час над нами кружляв - він був більшовицький.

Німецькі летуни з бази повтікали, а всі інші поховалися в місті. Місто до год. 17-ої було в наших руках.

Цивільне населення міста того дня не ходило, а бігло як зачароване. Цивільні показували нам, де є німці, де їх мешкання, велили нас по вулицях. Діти бігали та буюли за нами. Старі бабусі витирали від сліз очі та часто нас хрестили руками. Молоді хлопці і дівчата мудро нас орієнтували, де можуть бути німці, свідки можуть повести протинастун - не обійшлося і без картів.

О год. 17-ій ми спустили місто та подалися в міс.

Ворог втратив понад сто вояків /разом з польським поліцією сили ворога вносили: 147 поліцистів, 2 сотні вермахту, летуни з бази, яка була за містом, та цивільні німці з адміністрації/, та багато цінних трофеїв.

З нашої сторони було двоє легкоранених, а з нашої спецгрупи навіть раненого не було.

Вістка про події понеслась гей-гей по Поліссі...

Більшовицькі партизани прямо дуріли..., а в нас занеслося на гарне...

- 3 -

Іван.

"ЛОВИ" НА НІМАКІВ.

Дев'ятого беретьба українського народу з окупантами вказала, що не все є добре бореться з ворогом віч-на-віч, чесно, але треба укивати і таких методів боретьба, які він застосовує нас. Метод ворога - це: терор, підступ, облура, збірна відповідальність населення і ін. Нашим підступом у боретьбі з ворогом буде, між іншим, уніформ і зброя ворога.

Рік 1944 - це рік, в якому багато молоді вступає до УПА. Але, в нас брак зброї, уніформів, і їх ми мусиме роздобути. Невелика наша група радить над тим, як це зробити. Іх

Одні кажуть зробити на шосі засідку, розбити авто і в той спосіб здобути потрібну зброю. Та котрийсь правильно зауважує, що авто може бути порожнє, з одним німаком, і ми наробиємо тільки багате шуму, а тут треба не киди криспіруватися, бо в нас бракує зброї.

Другі радять виходити на носу в німецьких уні-
формах і контролювати авто. Та знова заходять "німці"
в тому проекті. Для німців стане підозрілим, чому кон-
тролюють під лісом.

Треті подають добрий плян і ми починаємо його реалі-
зувати.

Беремо віз, на віз кладемо довгу ялицю та запрягаємо
до воза такі сумні коні, як ті голедні хлопці, це в
"бавдиноті" співають: "чи де некла підем, чи де неба"...

Де неси Федія - Миколаїв прилягає частину лісу і
тут ми робимо засідку. Частина відділу заліпає в кер-
чах біля носу. Двох перебирається за візничків - вони
в подотняних штанах, без напок, босі, тільки з пістолет-
ми. На візничків вибираємо найстаршого віком Д. Пяву, це
виглядає як дядько і Д. Чертюка, це виглядає як його син.
Двох іде на гору, звідки мають зорити, і як надіждає
авто, дають нам умовлений знак. На даній горці знак
оба наші візнички ідуть скоро возом з ялицю і виїхавши
на середню носу вивертають воза так, що це виглядає
як звичайний припадок. Авто, що іду мусить стати, бо
перед ним стоїть партизанська "лілія Макіно". Авто сто-
їть, німак сидить в шоферці і дивиться на ту комедію,
як на пехорин спосі мамі. Інший німак зноситься, кри-
чить, "внешає", а коли це нічого не помагає, іде сам
помагати піднести ялицю, а наші тиснуть віді. Ялиці не
можна піднести і Пява бере сокиру та іде рубати друка
до підношення. Переходить непря авто і дивиться, чи не-
має там зброї або уніформів. Якщо авто перекоє, то ру-
бає друка, підносять віз і авто іде далі. Коли ж на
авті є якісь військові речі, то наші візнички дає умовле-
ний знак, стрільці вникають з керців, розбровить
здивованих і застрашених німаків, наші шофер скаже до
авто і скоро ідемо в ліс. В той спосіб ми перевірили од-
ного для 36 авт.

Одного для ми задержали авто з трьома німцями. Один
з них танкіст, коли зрозумів усе, що з ним сталося, по-
чав сильно реготатися. Питаємо його, чому він так смі-
ється. "Я був - відповідає - на лінії Макіно, під Ста-
лінградом, а це мене ніхто так не "надув". Ви тут ме-
жете і Гітлера "надуть". Ще візнички не відвернули во-
за, а вже коло воза сдвинулася елегантна таксівка, а в
ній німець-майер і його шофер. Беремо його до нашого
товариства, а тут це одна таксівка затримується і з неї
вилазить правдивий "куций німець вузловатий". Стрілець

Грузин кричить до нього: "руки в Гбру" - та німак
думає, що то непорозуміння і "представляється" нам:
"Я лядвірт, Клечко не мав часу, мушу їхати". Ага -
це той сам, що при помочі 30-ти узбеків зрабував ці-
лий повіт, а селяк так щедро обдаровував гумовими па-
ликами. Забираємо його з собою в ліс.

Заїхавши з "вищю" расей в ліс, починаємо їх сор-
тувати. Майора, лядвірта і його шофера-поляка беремо
даліше, а решту німаків залишаємо тут. Їм так весело,
що зі сміху умиравть...

Гірша справа з автами, бо у нас аж двадцять шофе-
рів і кохний хоче їхати. Щоб не було сварки сідає по
двох до авто. Та через таке двокерівництво часто му-
симо стинати придорожні дерева, які чомусь "перешкад-
джають шоферам в дорозі."

Приїхавши на місце постов, показуємо ренти наші
здобутки. Стрілець дезертир пізнає в лядвірті того,
що зрабував у його батька корову та ще побив його гу-
мон. Дезертир бере таку гуму та питає лядвірта, чого
він приїхав на нашу землю, при тому починає з-легка
"аргументувати" його по животі - а "животик" в нашо-
го німця такий, що можна там випати пів центнера бара-
болі. Лядвірт скоро кричить: "Хлопці, дайце спокуй,
я хцем наложити де вашей партії"... От, і душа "вищюї"
расей Шофер-поляк також добрий наш "приятель" - це він
замердував двох українців в селі Руда, Бидачівського
району. Оба наші "приятелі" внаслідок "дипломатії" на-
ших стрільців, починають себе взаємно бити. Лядвірт
почав обкладати кулаковими "компресами" шофера-поляка,
мовляв, він через нього попав в таке нещастя, а шофер
почав бити лядвірта, звалюючи всю вину на того. Ми
їх скоро розсудили і переконали, що вони від сьогодні
переставть бути німцями і поляками, а назавжди ставть
соковитими членами української землі...

"Козаки на війні витривалі, відважні, сміливі, а навіть
очайдушні, не цінять свого життя. Вони д о т е п ні
Чукинци про козаків. /...

(світ. Озарочуцьким)

Боевик.

ГЕРОЙСЬКА СМЕРТЬ К-ра ПУГАЧА

Тихий осінній вечір. Сонце хилилось до заходу, кидало останні проміння на ліс і на людей, що весело гуторили між собою.

Враз став помітним рух серед стрільців - прийшов к-р Пугач, повітовий військовик і командир бойової групи ім. "Черуна". Всі стали готові до наказу. Подавши останні накази та вказівки, наказав кільком стрільцям приготовитися до відходу. Він забрав кілька боевиків, кулемета, та попрощавшись з відділом, від'їхав.

Того ж дня, ніччю, 17. вересня 1944 р. він заквартирував в невеличкому селі Сайки, що лежить на границі щирецького і комарнівського районів.

Ще всі спали в селі, як большевики оточили ціле село і кдали до рама. Вони за всяку ціну хотіли знищити небезпечного для них командира Пугача. Вони пам'ятали про його вдалий наскок, в місяці серпні, на райцентр Комарно, де його відділ звиклидував станицю НКВД, розбив тюрму і визволив всіх в'язнів, на останні вдалі засідки, де впало багато большевиків. Большевики боялися їхати на села меншов силос, як сетня, повстанці карали їх за кожний їх бандитський наскок, а слава командира пугача росла з дня-на-день. Тому вислідивши часте місце постов командира, оточили село більшов силос, щоб нікого не випустити живим.

Почало світати, як кулеметні серії прорізали ранню тишу. Большевики запалили село з усіх сторін. Стовп вогню та міліони іскор полетіли вгору. Большевики почали наступ.

Несподіваний наскок насочив повстанців. К-р Пугач скоро зорентувався в ситуації і спанував всіх: "Хлепці за зброя, б'ємось!" - і повів свою групу на прорив, бо це був одинокий вихід. Та застави большевицькі зі сторони ліса були такі сильні, що повстанці мусіли завернути в село і пішли на прерив горадами, в другу сторону села.

Село палає, немаче великий смолоскип. Плач дітей, жінок, крик мужиків, клекіт кулеметів та вибухи гранат - створять пекло в селі. Повстанці з боем пресувались вперед. Падуть вбитими вороги, надгале падуть вбитими і раненими наші. Нараз, паде тяжко ранений в груди к-р Пугач. Останками сил здіймає зі себе торбу з документа-

ми, і кидас її в керницю. Знесилений просить друзів витягнути йому пістоль. Зі словами: "Боже, прости мене, гину за Україну!" - стріляє собі в чоло. Одначе, стріля, зі знесиленої руки, не був смертельним, куля пішла боком чашки. Пістоль затялась.

Отямившись, к-р Пугач просить стрільців дострілити його. Та кожен з його стрільців не може рішиться добити улюбленого командира. Командир кличе до себе д.с. і каже: "Візьми пістоль від мене на пам'ятку, не линай мене живим, добий мене і рятуй себе! Цей остаточне рішається. Коротка серія з автомата з поранилих рук стрільця і навіки заснув к-р Пугач...

Все затихла густа стрілянина. Тільки ще де-де-де продумали неодинокі постріли. Це - власноручно стрілялося ранені повстанці, щоб не попасти живим в руки ворога, не калічи молодого життя. Вмирали всі як правдиві герої - сини України...

З поблизьких сіл долітав гомі дзвонів, а з герівчого села доносилась озвіріла московська лайка та пльгаві преклони. Большевицькі бандити мстились на трупах: здирали убрання на вбитих повстанців, кололи їх штиками, вибирали очі, розбивали чашки.

По селах неслася сумна вістка про смерть знаного командира, редила калі і гордість, а в друзів почуття пімсти.

І вони стократно відплатились за смерть улюбленого командира...

- 0 -

Повстанська пісня.

НУ І ЩО Ж, ЯК ПРИЙДЕТЬСЯ УМЕРТИ...

Ну і що ж, як прийдеться умерти,
В похідній шинелі, в хитах,
Ми у вічі сміємся смерті,
Бо вмирати прийдеться лиштраз.

Ну і що ж, що хтось буде ридати,
На воротах даремно здучи,
Маршевої нам будуть співати,
До атаки гранати рнучись.

Наша сотня ударна, залізна,
Наша сотня в бій - багатор,
Наш Тризуба веде знам'я грізне
І завятий наш друг командир.

За потоптану честь України,
За поганьблену землю святу,
Ми йдемо, щоб підняти з руїни
Українську Державу нову.

- 0 -

АБО ЛЯЖЕМ ГОЛОВАМИ - АБО ВИБ'ЄМ ВОРОГІВ І

Іван Франко

- 0 -

Іван.

ЧОРНИЙ МІСТ.

Для 18.2.1945 р. наш відділ заквартирував в підлісних мезах села Рудники. Ранком 19-го, прибіг один селянин і довіс, що до центру села приїхала сотня "кешпаківців" і почала грабувати.

Це була кіннота і приймати в нині бій в селі не було добре ні для села, ні для нас. Рішаємо зробити на них засідку.

Найкраще місце на засідку, це місце біля т.зв. Чорного мостасна річці Некухівці, де ліс притикає близько до шосе. Ми прийшли на місце засідки. Ще добре не оглянувши терену, як наш зорець д.Срен повідомляє, що вже йдуть большевики. Ми скоро розстрілюємо залізнаме краєм ліса.

Перед нами чистий терен, а шосе перетинає річка і міст, попри котрий ровами може втікати ворог. Тому Микола залігав з одним реєм на ліве крило, щоб не дати ворогові туди втечи.

З правого крила подають, що вже йдуть... Чути сміх, московську лайку та стукіт копит. Це йдуть - стучно розрекламовані большевицькою пропагандою - "Герої" Кешпака, що свій шлях через Україну встелили "геройським" знасилюванням жінок, грабунками і мордами невинних селян. Тепер частина тих "героїв"

зграбувала і стерорнеувала цілий Медницький район і вже зачали заїждати до сіл сусіднього Миколаївського району. За пару хвилин небажимо цих "героїв" в бій. З їх поведінки видно, що йдуть пр трьох-чотирьох вуки і весело балакають.

Вже в'їждять на наше поле обстрілу. Якийсь москаль кричить до другого: "Сама, в тей деревні є что кунать..." та не скінчив, бо ми вдарили на них сильним вогнем. Коні збилися в купу, а вершники падають, як кому припаде. Частина коней, без їздців, завертає до села Рудники, частина до с.Керниця.

В ровах повно води і ще живі большевики рахують у вій як каби. Мало хто з них стріляє. Чути голос їх "командира": "кулемет - агонь!", - та відповідь паде: "не работает". За це наші кулемети добре "рабетавть". Наші три рої скоро викінчують ворога. За пару хвилин 17 паде вруном, двоє здається живими, кількох втекло.

Забраємо зброю і зрабовані ними в селі речі: жіночі чеботи і козуки, покрапані жіночі сорочки і інше.

При перевірці побайовища показалось, що командир наших "героїв" - ранений легко в руку - вдав "живого трупа". Він лежав між вбитими і вдавав "трупа", але стрільцями Г. став той "труп" підозрілим і він перади стріляти йому це раз в голову. І нагло ставось чудо і "труп"... промовив: "друг, не стреляй!" А, тепер ти "друг", бо біда. Ні, ти не друг, ти кат нашого народу і ми тобі завдатиме за всі звірства, деконані над невинним населенням...

- 0 -

СОТНИК ЯСТРУВ

Карпенко Дмитро, родом зі СУЗ, легендарний командир "Сіреманців". Лицар Золотого Хреста Високої Заслуги, згинув 17.12.1944 р. при наскоці на районцентр Стрілиська Нові.

Вітер буйний
 Шугає по стінах,
 Як птах
 Гуляє з вітрами ти
 Навперейми.
 Як сірий вовк
 Ти з Сіроманцями
 З сміху верхів
 Скочив у невіг степів,
 Червоний слід
 На росах тлів
 Шляхом побід,
 Кудом Ішов
 Ти наступом.

Гей, славо,
 Славо буйнокрила!
 Прє тебе враз заговорили
 Гелубенлесний Блуг,
 І Солокії дуг,
 І дубачівське верховіття,
 Діси, мережі піль
 По Тернопіль.
 І вже дунатиме століття,
 І діти - переказуть
 Дітям
 Ім'я твоє славне.

Гей, жив, лемив,
 Вероки подцица
 Тиранив,
 І сп'янілий в перемогах
 Биття злочив
 Зі зброєю в руках,
 Без кайданів,
 Як відьмий воїн,
 Як козак,
 І даром буде хдати
 На сина мати...
 Не прийде.
 Лиш буйну славу
 У Подгаву
 На крилах вітер
 Ванесе.

/Зі "Стріл. Вістей", ч. 5. 45

- 6 -

ПОМНОЖЬ БОЖЕ НАВІКИ КОЗАЦЬКУ СЛАВУ І ПОКОТИ ПОД
 ЗІ ВРАГОВ НАШИХ ГЛАВИ І

З літопису Грабянки.

Слав.

ЗАСІДКА.

Дня 27. березня 1945 р. чета українських повстанців під командуванням хор. М. К., квартирувала в лісі біля села Камаруби.

О год. 18-її чета рушила в дальню дорогу. Та зарано завернули, бо з присілка Блятівка надійшла група большевиків. Їх було 24, в тому 15 отрядків, та двох бандитів з області, які цойно тепер відважилися піти на українські села.

Багато труду і жертв мусіли дати большевики, щоб "втихомирити" українські села. В боротьбі впав сл. п. к-р Пугач, пострах большевиків в тому районі, загинув сл. п. Серце - повітовий провідник ОУН, а що був думер цієї бригади, та багато інших друзів. Дорого мусіли платити сталінські бандити за свої успіхи. Імне в бєз в с. Герезанна Велика Валишили 304 трунів.

Та тепер вони чулися безпечними і свій рейд в по районі значили насилуванням жінок, грабунками і мордами вбитих селян.

Коротка вірада і відділ залег на край ліса. Дорогов попри кіс ішли сталініці. Ішли стрілецьким рядком і спокійно розмовляли.

Кожний з нас напружено стискав зброю і ждав першого стрілу. Кулеметчик Комар потягнув за спуст, впав один стріл - і кулемет затявся. Впав другий стріл кулеметчика Кобзаря - і знова кулемет затявся. Той момент використав вероги і залег у рові.

Почався бій. Повстанський вогонь був так сильний, що ворог не видержав і почав відступати, та тільки один босак мав наслід: ранений вирвався зі засідки, одинокий їх свідок. Решта всі полягли, а 10 отрядків здалеся в поле.

Між воїнами були: інспектор по справам КП/б/У на Дрогобицьку область, інспектор по справам промисловості на ту ж область, заступник прокурора району Камарно, заступник начальника НКВД того ж р-ну та решта самі партійні бандити.

Здобуто один кулемет, одну десятипатрілку, 4 шт. ІІІІ, 18 крісів.

Миття робійшлася радісна вістка по селах, усміхалась заплакани очі, витягав свого "обріза" селянини.

Щойно за два дні сотня більшовиків забрала своїх трупів. А ще через два дні полк військ НКВД окружив ліс, шукаючи повстанців, але даремно...

- 0 -

НЕ ТИ УБ'ЄШ - ТЕБЕ УБ'ЮТЬ !

Л.Українка.

Слав.

ГАЗ В КРИВЦІ...

Погідний ранок 20 серпня 1945 року ніяк не гармонізував з тривожною ситуацією в лісі: ліс був густо обставлений більшовиками. Сонце зайшло вже високо і почало освітляти перемучених повстанців, що нічирю продирались через веревки застави. Темна дошва ніч і двох більшовиків допомогли перейти густий перетень і добитися до лісу.

Нас вісьмох ринило перебути облаву в кривці, бо один з повстанців був легко-ранений, а двох було хворих.

При вході кривки стояв друг С. і надолухував. Було спокійно...

Та о год. 11.30 перед полуднем, він скоро закрив вічко входу і повідомив, що в долині, коло кернички чути гомон і більшовики пасувались корчами в напрямі нашої кривки.

В кривці напружений неспокій; одні ханавть за зброя, другі заспокоюють, що нічого не буде, більшовики перейдуть корчами і на тому скінчаться.

За пару хвилин чуємо стукоти людських ніг над кривкою. Земля виразно відбиває їх і чути, що більшовиків є багато.

В кривці такий спокій, що чуємо через вентилятори більшовицькі голоси.

Тупіт ніг міцніє, минає хвилинка, друга, - а більшовики не йдуть даліше.

Зростає неспокій, а через хвилину чути виразно

дкийсь голос: "шукайте добре, то тут, недалеко"... Тривожно забилося серце. Перший раз зайшли ми в лісі до кривки, і "хтось" підолідив нашу кривку.

Кожний ханав за зброя, деякі йдуть вже до вузького тунелю, де це є запасний, другий вихід. Минула ідвка хвилини, як хтось зачав рухати вічком на вході, і раптом вічко відкрилось, а до кривки впаду мут денного світла. Ранений стрілець стріляє з пістолем в гору, вічко з дескетом закривається, але те переміє ясно, що нашу кривку віднайшли і тепер виходу немає...

Всі тиснемося в вузькому тунелі, в кожного пістолем на поготові та кінчає з собою ще час. Рішаємо чекати, поки не відкопають кривки і беремитись в тунелю, може вдасться видеркати до ночі, а ніччю прерив може вдатися. Бодай частина з нас врятується, та й треба дорогою передавати своє життя.

В напруженні минає ще кілька хвилин, вічко кривки більшовики ще раз ствирять. Паде знова мут світла, а за ним сильні серії з автомата - потім чути сухий тріпот, як би щось впало до середини, і знова спокій.

Найш ранений, який лежить в тунелю найближче до кривки кричить "кривка горить!" - і до тунелю починають входити легенькі пасма диму.

"Нас хочуть викурити димом" - думає кожний, але ми знаходимо протиберску; скидаємо маринарки і затикаємо ними дверцята, що лучать тунелю в кривков. Дим входить даліше, але дуже поволі. В такій ситуації, одначе, трудно буде видеркати до вечора.

В тунелі тихо - тихо. Ніхто не говорить, нікода слів, кожний працюється думкою з тим світом, і тільки чомусь халъ, що ми не в лісі, тут якось немно, а там, на сонці, краще вмирати...

Минає пів години, як почав входити дим. Але, що це? Дим чомусь не в'їдається в очі, а в устах робиться солодко і тяжко віддихати... Невже ж це хлї г а в ? Не хотілося вірити, але така була дійсність більшовики вкинули до кривки газову гранату, щоб нас зачадити і поховати живими.

Ждати нема часу - треба преривитися негайно, може всетаки хтось з нас врятується.

Лисий підтирає сильно плечима один стовп, тягне руками поперечний, хвилина неспокійного напруження - і земля паде вділ, до тунелю, а за нею шум світла. Яр вже висуває голову "на світ", а за нею і своє ШД. Перед ним, на пару кроків, сидить під керчем майор НКВД, старий чекіст, новоприбулий начальник районного НКВД. Майор, кривчи про медалі за зловлених "бандерів" і втіхши зі страху подальше від входу кривки - щоб, буде, повстанці не викинули гранати - збаранів, побачивши несподівано чоловіка, що виліз з-під землі. Та Яр не дав йому часу прийти до себе; коротка серія з автомата, майор дістає "партизанський медаль" з олова в груді і Яр вже на горі.

Лисий миттю вискакує за ним і бачить на ліво від себе молодого чернявего більшовика. Це також майор НКВД, але з області, і Лисий дарує йому також "медалю" - а ми всекунда вискакуємо на верха.

Густі керчі не дозволяють більшовикам орієнтуватися в ситуації. Це ми використовуємо. Савка кидає гранату в той напрям, де більшовики відкопували кривку і вслід за сильним вибухом чути більшовицькі крики. Яр вже над кривичком, де над кручер сидить п'ятьох більшовиків. Дев'ять серія з ШД - чотирьох більшовиків паде вбитими, але Ярові затинається зброя. Він б'є прикладом автомата більшовика в голову і цей з криком летить в долину, до кернички. З долини, від кернички хтось кричить: "кто стреляет?" - а Лисий у відповідь, шле довгих дві серії в напрямі кернички. Чути знова сильні крики кде кернички: там був гурт більшовиків, а між ними лікар, якого нарочно привезли в ліс, щоб застриками привели до притомности зачаджених повстанців.

Яр напружає свій автомат і ранить з пістолем це одного більшовика, що не розпізнавши його, поміж керчами, питає за "пропуском". Наш ранений стрілець захоплює автомата від вбитого майора, Яр також одного автомата і ми скорим бігом предираємося керчами в глибину ліса.

Більшовиків було більше, як пів сотні донкода кривки, але погані за нами зараз не робили, мабуть тому, що були спаніковані і не стало "начальства".

Коли на їхні алярмові знаки почали зі всіх сто-

рін лісу бігти на поміч більшовикам, - ми вже були далеко в лісі, і сонце насправду щиро до нас всміхалося.

- 0 -

Володимир Самійденко.

ЧИ ВАМ ВІДОМО, ЩО ТО Є ПОВСТАНЦІ ?

XIV.

"Чи вам відомо, що тее повстанці?
Це ті, що їм немає вериття
Де рідних хат; десь у рові, в землянці,
Чи під куцем їх місце для життя.
Ні вдень, ні вночі, ні ввечері, ні вранці
Нема для їх неделі забунтя,
Бо в дома їх-замість осель руїна,
И ровстрія рідні де п'ятего коліна.

XV.

Мадоба помоти за свій тихий рай
Спитьдрований у їх гартує духа;
Де беретьби їх кличе рідний краї,
І кожний з них той поклик любе слуха.
Нехай і мале їх, берців, нехай
Покірне інші їдуть, як від обуха,
Від ката смерті, тільки не воя:
Не страшно їм нерівней війни.

/s " Gei "/

ЛІПШЕ УМЕРТИ В БОРОТЬБІ, НІЖ УМИРАТИ ЯК ПОКІРНИЙ РАВ,
НЕ БОРОНЯЧИСЬ, ЦІЛУЮЧИ НОГИ ТОГО, ХТО ВИЗИСКУЄ, ХТО
ГЛУЗУЄ Й ПОГОРДЖУЄ, ХТО КАТУЄ ТЕБЕ !

Микола Міхневський.

Н - Ч.

РЕЙДОМ ЧЕРЕЗ ЛЬВІВ...

Наш підвідділ числив 16 чоловік, командиром був ст. виступ Даниленко-Кармелюк. Підвідділ був поділений на дві групи-рої. Першим роєм командував вист. Коваль, другим - вист. Граб.

Вояцтво було умундуроване в большевицькі уніформи, це давало спремезність порушуватися в терені днем. Тереном дії підвідділу була Львівщина. Група ніколи не задержувалася довше на одному місці, - хоч би на це дозволяли й умовини, - як один-два дні. Підвідділ був у постійному бойовому контакті з ворогом і держав завжди ініціативу в своїх руках. Він з'являвся там, де ворог ніяк не сподівався і знова зникав. Наслідком такої тактики підвідділ ніколи не був заскочений большевиками та ніколи не приймав накиненого йому об. Це впливало також на добрий настрій стрілецтва. Вояцтво було горде своїми чинами, віддане командиреві і найбільші труднощі переносило з бадьорим настроєм.

На настрій відділу впливало також населення терену наших дії. Тут, нарід боліче відчув, хто такий большевики: десятки вивезених редин, сотні убитих, помордованих і засланих рішали пре скрайне вероже наставлення до окупанта і зовем невинної крові кликали о пімсту. Були випадки, коли мешкані окремих сіл пряме превокували нас до бойових виступів та помагали безпосередньо в акції.

Х

День 23 жовтня 1945 року. До нас долучив місцевий куд та районна бейка. Ми рішили прилюдно перевести виступ в поблизькому Зашкові.

Маршируємо лісом. По кількох годинах ми на скрав. Перед нами, напрети, деще в доли, місцевість, з якої вийшов Будівничий Нової України.

Останні зарядження, і підвідділ стрілецьким рядком понамував в село. В ньому тихо. Гомінко проходить у святочних убраннях громадка дівчат, та побачивши "башлаків", загадочно зникає між хатами. Несподівано, з шумом, проноситься тут же, перед нами, особовий поїзд Львів-Жовква і спиняється перед поблизьким будинком стації. Пасажири і службовики цікаво споглядають

в наш бік, їх певне дивує порядок нашого маршу, бо большевики йдуть гурном.

Перші хати й колійовий тор. Лишаємося в кількох крайних хатах, щоб поснідати. Виявляється, що мешканці прийняли нас, одначе, дійсно за большевиків, і тому хочуть нас позбутися: "Нема, не варене!". Та ми полагаємо ту справу при помочі місцевого кушовего і через добру годину рушаємо до села.

В селі спиняємо підводи, якими йдуть червоноарміїці. Беремо їх в полон.

Престера шкільна сая переповнена. Більшість жінок і дівчат. З меледших мужчин немає нікого, видніє тільки кілька лисих голів, ще домагаються скоршого виступу, бо "сьогодні неділя".

І нарешті виступ. Відразу трудно налааднати контакт з публикою, хоч вона заскочена українськею мовою. Та скоро пізнають, хто ми. На сая велике зворушення, жінки втирають сльози. На закінчення луке "слава" пробивається в груди зібраних, всі вставть, несуться звуки Національного Гімну.

Відходимо. Ще довго лунають з вікон школи оклики, та нам спиняється: з напряду Львова підсувається нацерник.

По пропагандивній баладці з червоноарміїцями, пускаємо їх додому. Вони задоволені, говорять, що вони такі самі, як і ми, тільки ми беремося "за вільну жизнь".

Подібні виступи провели ми протягом цілого грудня по різних селах. І всьди ті самі привіти, оклики, помахи рук. І всьди пресьоби, перебути довше, зайти до хати. І всьди усміхнені обличчя і заплакані очі.

Х

Вертаючи по сповненні певних бойових доручень, наш підвідділ заквартирував дня 12.12.1945 р. в с. Рясна Руська. Тут був колгосп, який охороняли червоноарміїці. Рішено зліквідувати цю большевицьку економів. Пля виконання змінє п'ять большевицьких авт, ще надіхали зі Львова. Вони, на лихо собі, спинилися, а большевики що їхали зайшли до придорожньої хати.

Команда - і реєстрільна.

Хата з большевиками попала в окруження. Посуваємося з командиром і кулеметником до хати. Спиміа нас їхня стійка. Переговоримо. Їх є одинадцять з капітаном. Ідуть зі Львова, в озброєнні мають лише пістолі. Стійковий лишається під опікою нашого стрільця, а нас трьох іде до капітана. В пригоді стають документи лейтенанта військ НКВД, а брэк "путівки" в наших подорожніх - причинює їхнього роззброєння. Баранчюк товщев переводимо їх до нашої хати. Їм вияснюється, хто ми такі, вони дивляться на нас, як на марсіян. Залишаємо їх під охороною в хаті. Рента підвіддїлу двома машинами заїздить до колгоспу. Червоноармійці, з охороною, не підозрюють нічого, дають себе "постреїть" і складають зброя. Спротив ставив тільки голова колгоспу, москаль, та тут же платить за це грошам.

Над ранком п'ять навантажених підвод прямувало до ліса, а за ними зоріда пожежа спаленого колгоспу.

х

Довго не відпочивали. Квартируючи 17.12. в с.Р., ми не думали, що цього дня прийдеться оглядати Львів - а довелось.

Стійка донесла, що зі сторони Львова зближається авто. Заки наша брэкка двигнулася, вісім новеньких дізлів зрівнялося з нашою квартирою. Завважили нас, шофер першої машини спинив мотор, вийшов з кабіни і почав щось в нашу сторону кричати. Виявилось, що вони ідуть по дрова і не знають дороги. Нас прийняли за большевицьку частину і хочуть, щоб їх вивести. Для ближчої знакомості з ними, перевіряємо їхні машини і документи. Переважно українці, непартійні, озброєні лише кількох. Без більших церемоній передають нам свої новенькі фінки, ми за це кличемо їх на обід, що саме кінчив варитися. Наші знакомі ніяково заходять в хату, але поведі набирають сміливості, хоч, може і догадуться, хто ми такі. "Із гір Карпат" впевняє їх остаточно в тому, але ми не кажемо їм офіційно нічого, тільки радимось, що робити, щоб використати авто.

Рішення запале. До цього спричинилася добра воля командира З. і Ч., що вмічасі прибули на цей базар. Остаточне рішення дає командир Тиміш. Шофери пуска-

ють у рух мотори, завертають авто, і за кілька хвилин - наша колона посувається по маршруті: Бірки-Бреховичі-Львів.

Першим іде к-р Зуб. Він, на випадок контролі, має справляти до машини к-ра Даниленка, а цей у випадку большевицької впертості, має відрекомендувати п-позстановами, - в нього зброя все на-поготові. Третєм іде к-р Чугайсте. Я іду при кінці.

Ідемо. Шорохоче під колесами мерезний сніг, а з фільминов швидкоіть чергуються у вікні кабіни प्रदेशні пейзаї.

Бреховичі. Ліниво споглядає спід касарень большевицький "караул". Смішно і цікаво!

Ще одне узгір'я, - і перед нами розгорнулася величезна панорама Львова. Та, тут же, контрольний пункт. Машини на-корокцькуупиняються, але скоро беруть дальний курс.

Не їхали - хетили, а перед нами виднів - на фоні заходячого сонця - могутній Ір Високий Замок, та чотиригранна вежа ратуша. Попри машини крейшла колона червоноармійців, погойкуючи щось про свою Москву. Пенурі лиця, мутні очі - такі ж, як у тих, що проходили туди кільканадцять місяців тому назад. Тамті співали тільки про іншу столицю.

Переїздимо вулицями: Замарстинівськем, Річнею, Оберонцієм Львова, Огородничев, Бейвовом Мартина, Зборровськем, Нової Різни на Збеїська. Всюди майже пусте, бруд, знищення. Скручуємо впреті вліво, і перед очима відкривається лентя Жовківської шосі. Нас випереджують і минають інші авто, але нам це обєятно, ми тільки вважаємо, щоб хтось не порушив порядку нашого маршу і не вихався в середню нашої колони.

Споглядаємо позад себе. Повелі ховаться нижчі будови міста. Подискує тільки в зелоті заходячого сонця конула катедрі і вежа ратуша. Впреті, і ті ховаться. Бунчужний Р. витягає кустечку, підносить її ніби до носа і витирає набігду до ока ресу, а потім поправляє кулемета.

Ще одна стрічна машина, кілька селянських підвод і ріх починає ріднати, вгаває і міський гомін. Відбивається тільки вишкцькудунев симфонія фабричних гудків і цілими гамами перекликується локомотив.

Ми вже за містом. Перед очима мерехотять вежі села, і ми вже в ньому. Спиняємо машини коло мурованих забудовань місцевого колгоспу і висідаємо. Нас минають окремі авта з більшовиками та це нам не перешкадає. Керетні зарядження і окремими групами посуваємось далі. Коло авт залишається невелика застава з рештою іде к-р Кармелюк "в гості" на участок НКВД. Кілька глухих кулеметних серій внутрі бідинку і участка НКВД та окреми колгоспу більше немає. До авт несе обережки зброї.

Ми знову в дорозі і знову у бій. Іскриються тільки у хлопців очі, а обмерзлі руки стискають гарячу зброю. Але, що це? - Каго ведуть раненого? - Командира?! - "Нічого, так собі, тільки рука", і далі: "Друже Н., ви відповідаєте за хлопців!"

Хвилину минула у ваганнях, а потім пімста затиснула зуби. Нова атака! Гранати! І клуби диму і полум'я з гнів да дуногубів гасять гнів.

Ціна сплачена, можна вертати. Автами далі не поїхали, - не стало пального. Партизанськими стежками напрямували ми в ліс, а він гостинно прийняв своїх щоденних гостей. Пішли спечати, щоб зі свіжими силами стрічати завтрашній день!

†

Це не оперативний звіт, такий впав у руки ворога. Та, свій оперативний звіт писав підвідділ своєї зброї та кров'ю найкращих бойовиків, які загинули, кров'ю своєю командира Кармелюка, що впав морозного ранку 4.2.1946 р., від підступної ворожої кулі, не діждавши моменту, "коли треба буде іти на Львів". Вони впали на своїх бойових позиціях, сповняючи обов'язок супроти поневоленої Батьківщини. За те живе ідея, за яку вони берилися, і живуть ті, що продовжують боротьбу.

"МИ ЯК ДІТЧЕ НАРОДНЕ ПОКОЛІННЯ, СПОВНЯЄМО СВОЇ ПОЧЕСНИЙ ОБОВ'ЯЗОК, НЕЗАЛЕЖНО ВІД ТОГО, ЧИ НАМ ДАДУТЬ ЗА ЦЕ ТЕРНОВИЙ, ЧИ ЛАВРОВИЙ ВІНОК. МИ ВІРИМО В СИЛУ І ВОСКРЕСЕННЯ УКРАЇНИ І ЗНАЄМО, ЩО СВОЇМИ ДІЯМИ НАБЛИЖАЄМО ДЕНЬ НАЦІОНАЛЬНОГО І СОЦІАЛЬНОГО ВИЗВОЛЕННЯ. КОЛИ Б МИ І ВПАЛИ, ТО НА НАШІЙ КРОВІ І ДІЛАХ ЗРОБИТЬСЯ СВОБОДА ВІРОЮ, ПО ПОЧАТКЕ СВОГО ПОПРОВАЖАТЬ НАШІ ДІТЧІ ТА ДІТЧІ НАШІ. МИ ПРОДОВЖУЄМО ПРУД НАШІЙ НАШОЇ БАТЬКІВ. А ВІН, МИ ЗНАЄМО І ВІРИМО, ЩО ДЕНЬ НАШОЇ А ПІСЛЯМОЇ ВІН НЕДАЛЕКИЙ".

/ В ДІДКАХ НАШІХ ПОВНОГО ОУН /

Учасник.

ГІДНО ВШАНУВАЛИ РІЧНИЦЮ БАЗАРУ.

Минав погідний день 21 листопада 1944 р., як більшовики закінчували дику облогу в селах. Оглядів і Манастир Оглядівський. Перезивані стріхи, зруйновані печі, побиті господарі і хінки, плач арештованих - це наслідки поведінки "старшого брата".

В той час підвідділ українських повстанців святкував 23-ту річницю героїського бою під Базаром, в лісі, недалеко обох сіл. Повстанці постановили не тільки словом але і ділом вшанувати ту річницю і пімстити смерть великих Лицарів.

Доходила год. 18-та, як повстанці вже були на скраї сесини за селом Манастир Оглядівський. Тут було місце засідки. Незабаром денісся дикий вереск і тупіт ніг по замерзлій землі. Гамір ставав щораз виразнішим, і вже видно було 65 брудних азійських пик та було чути грубу московську лайку. Повстанці принаїлись. Чути було лише похвалене і нервово биття серцець. Ще 40 метрів і град повстанських куль посилався на сталінських бандитів. Заграли наші крики і бкулеметів. Як від гострої коси кладеться трава, так стинала наша зброя ненависних харцинів. Одні зобільшевиїв падали, щоб вже ніколи не встати, інші з найбільшого страху ховалися в ровні і почали втікати. Недалеко місця засідки стояв знищений танк. Туди почала частина більшовиків втікати. Відважніші залягли в рові і беронилися. Та наші гранати зробили

своє. Два рої повстанців перетяли відворот большевиків річкою. Большевики почали сильно ракетувати, сподіючися допомогі з пелбизького Тепорева. І дійсно поміч почала скоро надходити.

Скоро зачала ніч і припинила повстанський героць. Большевики, що прийшли на поміч, боялися доступити до місця васідки, освічували ракетним світлом поле і щейно раннім ранком стрінулися зі своїми на нав'язали бій, від якого впало ще 10 большевиків.

На васідці большевики залишили 25 трупів та кілька-надцять було ранених.

В ясну місячну ніч мандрував підвідділ далше з почуттям бадьорості і задоволення, що бодай частинно пімстив смерть впавших під Базаром, які вмираючи грезили катом, що їх смерть пімстить український народ. На їх крові вирости нові народні м е с н и к и.

- e -

МИ КАРАЛИ РОСІЮ ЗА КИЇВ,
ЗА БАЗАР МИ ЩЕ БУДЕМО КАРАТЬ...

/З повстанчої пісні/

Чотовий.

БІЙ В ГОРОЖАННІ ВЕЛИКІЙ.

Був третій день Різдяних Свят 1945 р. Перша сотня курія "Зубри" по цілоденному марші відпочивала на присілку Паленики. Всі спали, по присілку ходили тільки стежі, а по краях стояли стійки.

О год. 6-ій рано стійкові зголосили, що гостинцем Горожанна Велика - Колодруби їде 19 авт. По зголошенні, сотенний зарядив поготівля і за 20 хвилин сотня машерувала до ліса.

Коли ми зблизилися до хуторів Крушинець, на нас посипалися з хуторів густі вероки стріли. Тут вже була большевицька застава, яка пропустивши першу чету, вдарила вогнем по другій четі. Сотня заняла становища і сильним вогнем зліквідувала ворожу заставу. Одна чета була вже в лісі, а наших дві чети почали посуватися долинами

коло присілка Галицьке в напрямі с. Горожанна Велика. Коли ми прийшли до села, большевиків в селі ще не було. Зразу сотня заняла оборонні становища на Смиківі /західний край села/. Перша чета заняла оборону з півночі, друга чета з півдня. На хуторі Смиків лежить на схилі гора, який простягається з півдня на північ, тому для забезпечення своєї оборони, четовий вислав дві застави в південному напрямі, одну в силі 5 стрільців на віддалі 200 м., другу в силі двох роїв на віддалі 300 м. Коли чети занимали оборону, зорці донесли, що дорогою Гуменець - Горожанна В. їде 9 авт большевиків. На зустріч їм пішов стрілець Циган, озброєний в ПТР. Не довго по його відході почувли ми грубі стріли та дегві кулеметні серії. Це - стріляв Циган з ПТР і наша передня оборона атакувала большевиків.

Коло год. 10-ої рано почався бій. Авта, якими большевики їхали з Гуменця знишила передня застава, а большевики заняли становища. На допомогу їм постійно прибували свіжі підкріплення. Большевики наступали з північного сходу. В той час з західного краю оборони донесли, що дорогою Грімне - Горожанна їде два авта большевиків. Стр. Циган побіг скоро в той напрям. Двома цільними пострілами знищив він і ті два авта. Тоді, по цільній нашій обороні большевики відкрили сильний кулеметний і мінометний вогонь. Героєв, над нами, кружляли вероки літаки, які привземлюючись обстрілювали сильним кулеметним вогнем наші становища. Ми відкрили вогонь по літаках, та примусили їх піднятися високо в гору. Ми мусіли заняти становища за будинками в селі та завзято оборонялися. Почалася страшна боротьба, боротьба на життя і смерть. Кожен цільно стріляв, ещаджуючи при тому набої.

Наше становище було погане. Окружені зі всіх сторін большевиками, які перевищали нас кількакратно, ми вразно бачили майже безвиглядне наше положення. Та бадьорості ніхте не тратив, ніхте не попадав у зневіру.

О год. 12-ій бій ще тривав і набрав ще більшої сили. Нале вкрилося десятками вбитих і ранених большевиків. З нашої сторони крім трьох легкораймених втрат не було. Ми хотіли прерватися на південь, але це нам не вдалося.

Коло 13-ої год. в'їхала серед наші ряди верока такетка, але сильний наш вогонь змусив її відступити. Також з другої сторони нашої оборони наступали боль-

шевики при помочі танкетки. Її знищив стр. Диган трьома цільними пострілами з ПТР. Після цього з тої самої сторони над'їхав великий танк, на якому їхав майор Мука зі своєю командою оглядати поле бою. Цей танк знищив курінний бунчужний Пушкар трьома пострілами з ПТР. Майор з командою та залогом вискочили з горючого танка, але впали всі від наших куль.

Була вже год. 15. Вогонь горючих хат не дозволяв провадити бою, і він примусив нас залишити становища і відступати. Крім того в нас був сильний брак набоїв.

Ціла сотня відступає в напрямі білого шляху: Героїня Велика - Грімне. Рівночасно стягалася наша застава, що втратила трьох стрільців.

Поле відступу було дуже погине. Треба було переповзти битий шлях, на який більшовики сконцентрували весь свій вогонь. Відстрілюючись вийшли ми в поле. Ще й на полі переслідувала нас група більшовиків. Впродовж останньої години бою бою впало 20 стрільців - Героїв.

Ворожі втрати начисляли: 204 вбитих - 90 ранених більшовиків, знищено повстанцями 11 автомашин, одну танкетку і один танк.

- 0 -

"НА КРОВІ ТИХ, ЩО ВПАЛИ НА ПОЛІ БОЮ В ОБОРОНІ РІДНИХ ХАТ, СІМЕЙ І НАСЕЛЕННЯ, В НАСТУПІ НА ГЕСТАПІВСЬКІ І ЕНКВЕДІВСЬКІ ГНІЗДА І ЗАГОНИ, В ІНДИВІДУАЛЬНОМУ ДВОБОЮ В ЧАС КОНСПІРАТИВНОЇ ПІПІЛЬНОЇ ВОРОЖОБИ, НА КРОВІ ТИХ, ЩО ЗАМУЧЕНІ ПО ТОРМАХ І ТАБОРАХ ВИРОСЛА БЕЗСМЕРТНА ЛЕГЕНДА ВОЮЮЧОЇ НАЦІЇ, ЩО ВОГНЕННИМ СМОЛОСКИНОМ ГОРИТЬ У СЕРЦЯХ І ДУШАХ НАРОДУ І ОСВІТУЄ ШЛЯХ У МАЙБУТНЄ. УКРАЇНА ЖИВЕ І БОРЕТЬСЯ ТА СИЛОМ ЗДОБУВАЄ ПЕРЕМОГУ. ХАЙ ЖЕ ВІЧНА СЛАВА БУДЕ ВПАНШИМ ГЕРОЯМ, ЩО СКЛАЛИ СВОЄ ЖИТТЯ НА ЖЕРТВЕННИКУ НАЦІЇ!"

/ З "ДЕКЛАРАЦІЇ ПРОВІДУ ОУН" /

"Деки ворог - чужинець кинеться на нашу землю, ми не маємо права зложити зброї. Пам'ятаймо, що слава і перемога - це доля борців за національну справу. В П Е Р Е Д!"

Микола Міхновський.

МЕРТВІ СОРОМУ НЕ ЗНАДТЬ

/Звіт/

Ніччю з 29 на 30 березня 1947 р. чотирьох українських повстанців заквартирували в с. Печенія. О год. 3-ій ранком більшовики трьома переставами обступили село. Повстанці, зорганізувавшись в ситуації, рішили прерватися до недалекого лісу.

Кричачись між будинками, дійшли до більшовицької застави. Та град ворожих куль змусив їх до відступу і вони подалися на другий канець села. Тут натрапили на вереху стійку. Від верхок куль повалилися на землю також ранений стр. М. Це кричав: "зрадайте друзі!" - і дестралявся з пістолі. Повстанці посіли на більшовицьку і вбили його. Стр. З. кинувся вперед, престо на більшовицьку заставу. Більшовицький кулемет затявся, стр. З. пустив в той напрям одну серію з автомата і один більшовик повалився на землю. Стрілець біг далі до ліса. За ним знова посилався град куль, від яких він став ранений. Та до ліса добився, а потім останками своїми дійшов до сусіднього села.

Тимчасем К. і Д. завернули назад в село. Тут зайшли до пивниці в мурованім будинку. Та їх завважили двоє більшовицьких старшин і кинулися за ними. Зайшли до пивниці та згинули від повстанських куль. Це були капітан і лейтенант військ мід. Повстанці виспечили на стрих.

Більшовики, втративши обох командирів, кинулися гурмом здобувати хату. Та цільні стріли і гранати обох повстанців повідганяли їх від хати. Більшовики, по першому наступі, дістали страх, відступили за сусідні хати і з-за вуглів почали стріляти. До сусідньої хати зайшли 3 більшовики і почали звідтіля стріляти. Цільна серія з автомата стрільця К. повалила всіх трьох.

Більшовики з віддалі почали таку канюкату, як би йшов бій між двома сотнями. Та повстанці тепер мовчали та слідкували за рухами ворога.

Більшовики знова пішли в наступ. Та дві гранати і дві довгі серії з автоматів завернули більшовиків, які повтікали та скрилися за хати.

Почався третій наступ. Стрілець Л. крикнув: "За що ви боретесь!"

- "За Сталіна" - крикнули більшовики - "і за гелад і гербу!" - додав стр. К. "А ви за нте volete?" - питали більшовики. - "За Самостійну Україну!" - була повстанська відповідь і останні серії з автоматів посіялись на більшовиках. Більшовики знова втекли.

Зи хвилину зі стріку понеслось бандьєре: "Ще не змерла Україна"... і все на мить втихло. Потім оба повстанці крикнули: "П р а щ а й У к р а ї н о !" - "прачайте друзі!" - гримнули два стріли з пістолі і все втихло...

"Бандьєри пострілялись" - крикнули більшовики і тепер відважно кинулись до хати. Попереду біг якийсь сержант, який видно хотів медалі "за отвагу". Та перечислився. Два рази стрілив стрілець Л. - і покінчив своє молодече життя. Стрілець К. ще ждав. Як тільки сержант показався на драбині, що вела на стрих, - гримнуло три стріли. Два дістав сержант в голову, а третім дострілявся стр. К., щоб не понасти кивим в руки верога.

У висліді бою, що його звели зоба повстанці було вбитих 24 сталінських бандитів, між ними капітан/ лейтенант і двох сержантів, та кільканадцять ранених, з яких шість важкопоранених померло на дорозі в район. Бій цей звели оба повстанці з 4-ма сетами більшовиків. Тіла обох повстанців забрали більшовики з собою і тільки казали: "ет герей - їх двох, а наших скільки впало. А ще буде б, коли б їх було двадцять? Тоді ми всі подохли б!"...

- o -

... "Наша правда свята вона сечем горить
Нам на наших повстанських знаменах,
Лиш для неї клялися до смерти ми жить
І з шляхів цих ніколи не звернем!"

Ще відплатим катам, що по рідних стінах
Із піснями пройдем бойовими!
Не розбійники ми, хоч живем у лісах
Ми повстанці - сини України!

/ Василенко-Волеш/

- o -

ЗМІСТ:

	стор.
1. Під прапорами УПА	1
2. Бійці і командири УПА / відеона гол. Кера УПА/	2
3. В п'яті рекевіни беретьом УПА	4
4. В. Пачевський: Гими бессмертної батави	9
5. Відзначення	10
6. Мрія: Дорога до своїх	12
7. Волеш-Василенко: Німа маршу заснув	17
8. Мрія: Наступ на місто Камінь Коширський	18
9. Іван: "Лев" на німанія	21
10. Васик: Геройська смерть к-ра Пугача	24
11. Ну і що ж як прийдеться умерти /пісня/	25
12. Іван: Черний міс	26
13. Сетник Яструб /вірш/	27
14. Слав: Засідка	29
15. Слав: Газ в криївці	30
16. В. Самійленко: Чи нам відемо, що то є повстанці?	33
17. Н - Ч: Рейдем через Львів	34
18. Учасник: Гідно вшанували рощинця Базару	39
19. Четеній: Бій у Героянці Великій	40
20. Мертві серому не знають	43
21. Зміст	45

==X-O-X==

В друкарні ім. полковника ВОРОНОГО.